

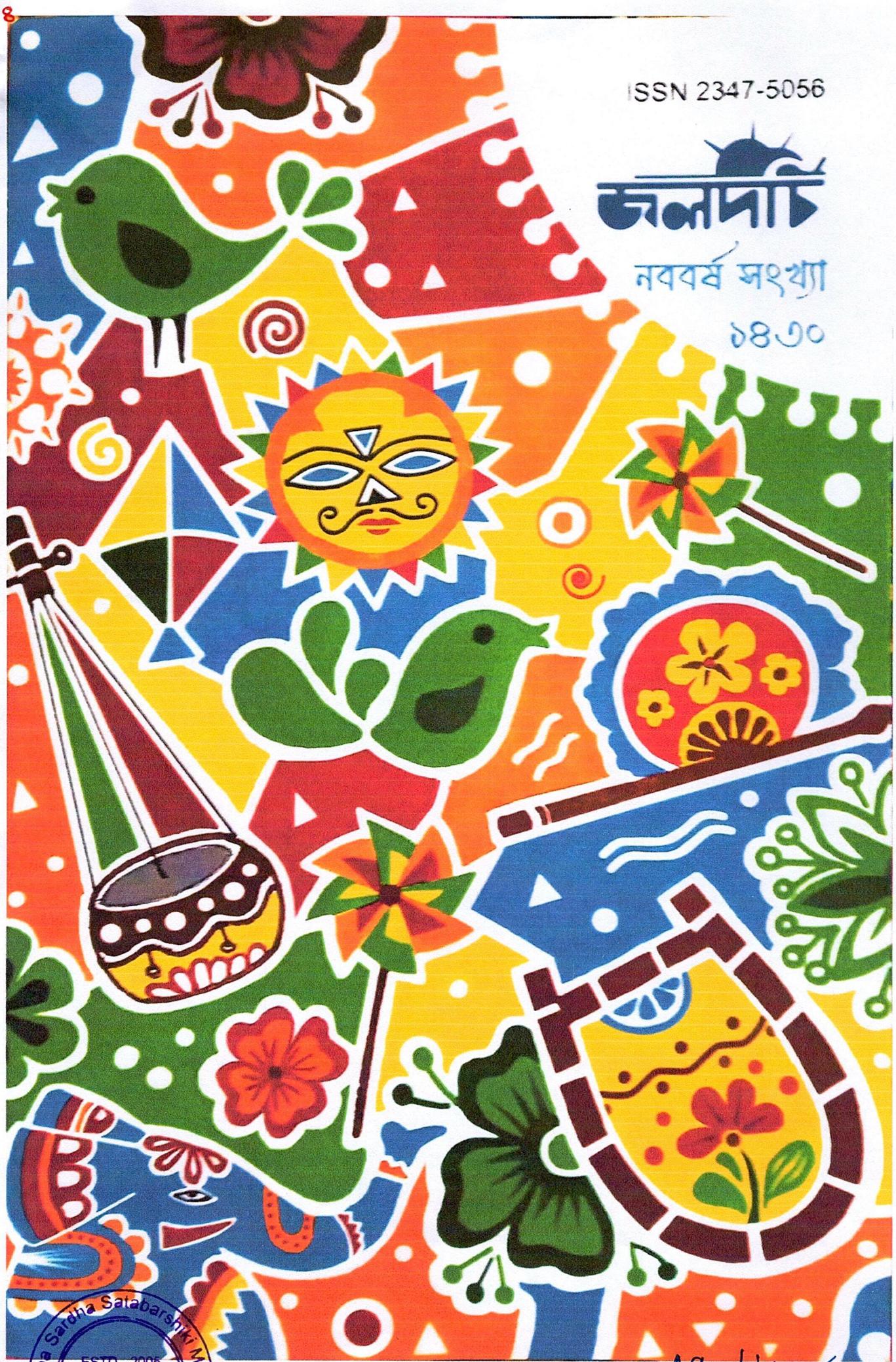
3.34-8

ISSN 2347-5056

জনপদ
Janapad

নববর্ষ সংখ্যা

১৪৭০

Santali Bidroha Sardha Satabarshiki Mahavidyalaya
ESTD 2005
Goaltore
Paschim
Medinipur

Aphrodikar
Principal
S.B.S.S. Mahavidyalaya, Goaltore
Paschim Medinipur, Pin-721128

বিজ্ঞানের বনমূল

দেবতাৰী পঞ্চা

বনমূল পেশায় ছিলেন ভাক্তার আৰ নেশায় সাহিত্যিক। কাজেই তিনি বিজ্ঞানকে সাহিত্যের প্ৰকৰণে নামা রাখে কাজে লাগিয়েছেন।

বৃত্তিসূত্ৰে চিকিৎসক হওয়াৰ জন্য বৈজ্ঞানিক আধীক্ষা ঠাঁৰ মজ্জাগত। অনুবীক্ষণ মহেৰ তলায় চাৰিদিকে বহুমান আদৃশ্য জীৱনলোকেৰ এক অনুভৌম বিৰুল পৰিচয় প্ৰতিদিন আহৰণ কৰেন চিকিৎসক বলাইটাই। এই সমাজটাই মেন একটা বড় হাসপাতাল। বলাইটাইদেৱ অভিজ্ঞতাৰ আননেকটা ভাই।

“টীক্ষ্ণ মননশীলতা ও নানাৰাপ পৰীক্ষাৰ মধ্য দিয়ে নানাভাৱে মানৱ চাৰিত্বকে ঘাচাই কৰেছেন। এই কাজে তিনি বিজ্ঞান ও সাহিত্যকে বিষয় ও আধিককে নানাভাৱে কাজে লাগিয়েছেন। বৈজ্ঞানিকেৰ আদৃশ্য কৌতুহল নিয়ে তিনি বিচিৰ মানবজীবন, পাখি, রাজনৈতিক আন্দোলন এবং ইতিহাসকে পৰ্যবেক্ষণ কৰেছেন আৰ সাহিত্যিকেৰ সৱস দৃষ্টি নিয়ে তাকে রসাল কৰে চূলেছেন।”^১

বনমূলেৰ সাহিত্য সাধনাৰ মৰ্মসোকে যে বিজ্ঞান ভাবনাৰ মোত পৰাহিত হয়েছে তা শুধুমাত্ৰই বিজ্ঞান চেতনা নিৰ্ভৰ নিৰীক্ষণ-জ্ঞাত মনোভাৱনাৰ ফসল নয়। ভাক্তাবি অভিজ্ঞতা-জ্ঞাত বিজ্ঞান ভাবনা সমাজ, সংস্কৃতি, মূল্যবোধ, মনস্তাত্ত্বিকতা ও নানা প্ৰেক্ষাপটেৰ সঙ্গে নিবিড় ভাবে সম্পৃক্ত হয়ে মেন একে অপৰকে বিশ্লেষিত কৰেছে। ঠাঁৰ চিকিৎসা-সংকোচ গল্পগুলি কখনই শুধুমাত্ৰ তথ্যধৰ্মী হয়ে উঠেনি।

বিজ্ঞান নিৰ্ভৰ কাৰ্যনিৰ বয়ন গল্পগুলিৰ অভ্যন্তৰে যে সৃষ্টি মননজ্ঞাত অনুভূতিৰ রসমাধৰ্ম নিৰ্মাণ কৰেছে—তাতে গল্পগুলি বাঁচো সাহিত্যেৰ রসাধানদেৱ ফেৰে হয়ে উঠেছে বিভীষণ রহিত। বৈজ্ঞানিক সত্ত্বেৰ দ্বাৰা সাহিত্যেৰ সত্ত্বকে অতিক্ৰম কৰে তাৰ একান্ত বাস্তব বা অনাৰূপ কাপেৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰেননি বনমূল। বৰং গল্পেৰ শেষে গান্ধিক রসই প্ৰাদান্ত পোৰোছে। আমাদেৱ মানব-অভ্যন্তৰেৰ বিভিন্ন দিককে উপৰ্যুক্তি কৰেছে।

বনমূল পেশায় চিকিৎসক ছিলেন। কিন্তু আধুনিক চিকিৎসা পদ্ধতিৰ ব্যবসায়িক মনোবৃত্তি ঠাঁৰ আনন্দোয়ালকে কখনও কল্পনিত কৰতে পাৰেনি। সেই জন্যই হয়ত সাহিত্যচৰ্চাৰ মাধ্যমে নিজেৰ জীৱনেৰ অৰ্থেৰ প্ৰয়োজনীয়তাকে পূৰ্ণ কৰতে হয়েছে। আবাৰ অৰ্থেৰ জন্যও তিনি সাহিত্যেৰ সাধনাৰ রত ছিলেন না। বৰং উপেটোচাই হয়েছে সাহিত্যচৰ্চাৰ জন্য তিনি সেৱকম ভাবে ল্যাবোটোৱিতে মন দেননি। তবে ঠাঁৰ রচিত সৃষ্টি থেকে যখন উপাৰ্জন কৰেছেন তখন ঠাঁৰ ভালোই দেগোছে। প্ৰৱোপকাৰী মনোবৃত্তি ঠাঁৰ উন্নৱাদিকাৰ সূত্ৰে প্ৰাপ্ত। চিকিৎসা ব্যবস্থাচাই পৰোপকাৰ নিৰ্ভৰ, বনমূল সে ব্যাপারে পূৰ্ণ অনুগামী।

বিজ্ঞান চেতনা শিক্ষা নিৰ্ভৰ। অথবা বলা যায় বিজ্ঞান নিৰ্ভৰ শিক্ষা মানুষেৰ আনন্দেৰ দীৰ্ঘ-লালিত কৃসংস্কাৰেৰ বেঢ়াজালকে অতিক্ৰম কৰে নব জীৱনেৰ শুভ সূচনাকে স্থাপন কৰে। বাস্তিগত জীৱনে বনমূল বিচিৰ ধৰণেৰ রোগীৰ সংস্পর্শে এসেছেন। যাদেৱ অধিকাংশই অশিক্ষা ও

A.P. Adikar

Principal
S.B.S.S. Mahavidyalaya, Goaltore
Paschim Medinipur, Pin-721128

অলমগি // ১৯